

TÄIENDATUD TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS POLIITIKAKUJUNDAMISE EESMÄRGIL TEHTAVAS UURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun kooskõlastada

Uuringu pealkiri	„Lõuna-Eesti riigigümnaasiumide vastuvõtuanalüüs“
-------------------------	--

Kas poliitika kujundamise uuring (IKS § 6 lg 5)	jah
uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid ja puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4)	ei
Kas isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti (sh tema nimi ja kontaktandmed)?	Mirjam Reinthal õigusnõunik-andmekaitse spetsialist mirjam.reinthal@hm.ee 735 2405
Kas on olemas eetikakomitee otsus	ei ole vajalik
Kas osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel	ei

1. Vastutava töötleja üldandmed	
1.1. Vastutava töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik)	Haridus- ja Teadusministeerium Munga 18 50088 Tartu Kontaktisik: Eda Tagamets Analüüsivaldkonna juhtivanalüütik eda.tagamets@hm.ee Tel 7350251
1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest)	Haridus- ja Teadusministeerium Munga 18 50088 Tartu

2. Volitatud töötleja üldandmed	-
2.1. Volitatud töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik)	-
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest)	-

3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus?	1) Vabariigi Valitsuse seadus¹ § 58 lg 1: Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas on riigi haridus-, teadus-, arhiivi-, noorte- ja keelepoliitika kavandamine ning sellega seonduvalt alus-, põhi-, üldkesk-, kutsekesk-, kõrg-, huvi- ning täiskasvanuhariduse, teadus- ja arendustegevuse, arhiivinduse, noorsootöö ja erinoorsootöö ja keele valdkondade korraldamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine. 2) Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimäärus² § 5 lg 3: Ministeeriumi põhiülesanded: 3) poliitika mõju analüüsimine, uuringute korraldamine ja statistika koostamine. 3) Isikuandmete kaitse seaduse § 6 lg 5: Käesoleva seaduse tähenduses loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötleja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid. Andmekaitse Inspektsioon kontrollib enne nimetatud isikuandmete töötlemise algust käesolevas paragrahvis sätestatud tingimuste täitmist, välja arvatud juhul, kui poliitika kujundamiseks tehtava uuringu eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus tulenevad õigusaktist.
--	--

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk? Isikuandmete töötlemise eesmärk on saada ülevaade Põlva, Valga ja Võru gümnaasiumisse (riigigümnaasiumid) kandideerijate ja vastuvõetute haridusvalikutest, sh kandideerimised teistesse õppeasutustesse ja lõplik õppima asumine. Isikuandmete analüüsi tulemuste põhjal kujundatakse meetmeid HTMi peetavate õppeasutuste vastuvõtuprotsessi, õpikeskkonna ja

¹ [Vabariigi Valitsuse seadus. RT I 1995, 94, 1628](#)

² [Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimäärus. RT I, 17.08.2021, 2](#)

õppekavade arendamiseks ning kandidaatide nõustamiseks.

Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) on teinud märkimisväärseid pingutusi, tagamaks Lõuna-Eestis kõigile põhikoolilõpetajatele võimalus elukoha maakonnas omandada akadeemilist üldkeskharidust või kutsekeskharidust. Viimastel aastatel on aga vähenenud noorte huvi Põlva, Valga ja Võru gümnaasiumis õppimise vastu ning üha enam Lõuna-Eesti noori kandideerib Tartu linnas asuvatesse gümnaasiumitesse ning kutseõppeasutustesse, mis toob kaasa olulise õppekohtade nappuse Tartus elavate õppijate jaoks.

Tegu on olulise ühiskondliku probleemiga, mis puudutab paljusid inimesi. Vaja on andmepõhist teavet, mis teguritega on seotud edasiõppimisvalikud, et vajadusel toetada Lõuna-Eesti koole atraktiivsemate valikute pakkumisel.

Tegemist ei ole traditsioonilise hüpoteeside testimisele suunatud teadusuuringuga, vaid avastuslikus võtmes analüüsiga, mille eesmärk on tuvastada andmetes võimalikke mustreid. Seoseid soovime leida eeskätt õpilase lõpetatud põhikooli, tema saavutatud õpitulemuste ning koolivaliku eelistuste vahel. Näiteks on võimalik, et sisseastujate keskmine hinne on õppeasutuste lõikes statistiliselt oluliselt erinev. Samuti on võimalik, et vastu võetute ning õppekohast loobujate varasemates õpitulemustest on erinevusi. Võrreldes kandideerijate, sisseastujate ja lõpetajate õpitulemusi on võimalik püstitada täpsemaid hüpoteese koolivaliku kaalutluste kohta ning anda koolidele suuniseid, mis suunas tuleks kavandada koolide arendustegevusi ja mis sõnumitega põhikooli lõpetajate poole pöörduda (nt kui selgub, et gümnaasiumi panus ehk sisseastujate ja lõpetajate tulemuste vahe on tugevalt positiivne, kuid see ei kajastu sisseastumiskonkursi näitajates).

Sõltuvalt analüüsi tulemustest on võimalik edasiste täiendavate analüüside läbi viimine, kuid nende puhul ei kasutataks enam käesoleva analüüsi tarbeks loodud andmestikke, vaid pöördatakse koolide kaudu palvega õpilaste poole osaleda intervjuudes, mille puhul isikuandmete töötlemine toimuks isiku nõusoleku alusel.

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Uuringu raames on vajalik siduda Eesti Hariduse Infosüsteemis olevad ning õppeasutustelt saadavad isikuandmed.

Uurimiseesmärk on analüüsida isiku haridusvalikute seost tema kandideerimiste ja taustateguritega. Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS) on olemas üldhariduse ja kutsehariduse õppurite ja lõpetajate andmed. Puudub aga keskne infosüsteem, kuhu koonduksid kõigi üldkeskhariduse ja kutsekeskhariduse õppesse kandideerijate andmed. Osa õppeasutusi kasutab HTMi infosüsteemi SAIS, kuid täielikud andmed on praegu olemas ainult õppeasutustes. Et siduda kokku kandideerijate andmed ning saada ülevaade nende tegelikust haridusteest (nt ei osutunud vastuvõetuks ning ei jätka õpinguid, osutus

vastuvõetuks ja asus õppima, osutus vastuvõetuks kuid loobus õppekohast) ja selle võimalikest seostest õppija taustatunnustega (sugu, emakeel, õppekava põhikoolis, lõpetatud põhikool, keskmine hinne vm), on vaja õppeasutustest taotleda kandideerijate isikukoodid ning vastavad staatused (vastu võetud ning asus õppima; vastuvõetud, kuid ei asunud õppima; ei osutunud vastuvõetuks; katkestas kandideerimisprotsessi). Ainult kandidaadi isikukoodi alusel on võimalik siduda iga kandideerijaga tema kohta EHISes ja SAISis leiduvad andmed.

Oleme teadlikud andmetest tulenevatest piirangutest, nt puudub koolidel praegu info, mis õppesuunale õpilane on kandideerinud. Samuti ei ole SAISis infot kõigi gümnaasiumide (sh meie vaatluselused gümnaasiumid) kandideerimiste kohta, kuid on olemas kutsekoolide info ning EHISest on kättesaadav tegelike õppima asumiste info.

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Kvaliteetse hariduse võrdne kättesaadavus kogu riigis on oluline strateegiline riiklik eesmärk. Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 seab sihiks, et “Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemete ja -liikide vahel. /.../ Rahvastiku vähenedes on vaja kohandada koolivõrku, tagades kvaliteetse kohustusliku hariduse kättesaadavuse kõigis Eesti piirkondades.”

Riigigümnaasiumide loomisega maakonnakeskustesse toetab Haridus- ja Teadusministeerium gümnaasiumide võrgu korrastamist, millega luuakse eeldused kõigile õppijatele Eesti eri piirkondades võrdselt kõrgekvaliteedilise ja valikuterohe gümnaasiumihariduse omandamiseks. Et riigigümnaasiumidesse tehtavad investeeringud oleksid eesmärgipärased ja tulemuslikud, on vaja analüüsida nende tegevuse tulemuslikkust kõigis aspektides, sh õppesse kandideerijate, vastuvõetute ja õppekohast loobujate profiil ning alternatiivsed valikud.

Haridus- ja Teadusministeerium koostab praegu tegevuskava eesmärgiga suurendada Põlva, Valga ja Võru riigigümnaasiumide atraktiivsust kohalike noorte jaoks. Tartu linna gümnaasistidest juba ligi 1/3 moodustavad Põlva, Valga- ning Võrumaa noored ning Tartus on ulatuslikust õpirändest tingituna tekkinud väga suur konkurss gümnaasiumikohtadele. Samal ajal on kõigis kolmes nimetatud Lõuna-Eesti riigigümnaasiumis palju vabu õppekohti, mis olukorra süvenemisel seab nende koolide tulevikuperspektiivi küsimärgi alla. Haridus- ja Teadusministeeriumi soov on Tartu-suunalist õpirännet vähendada, parandada Lõuna-Eesti riigigümnaasiumide atraktiivsust ning tagada seeläbi ka kvaliteetsete õpivõimaluste pakkumine kõigis regioonides. Selleks, et asjakohaseid meetmeid välja töötada, on vajalik koguda andmepõhist sisendteavet.

Teiste kandideerimiste all peame silmas kõikide kolme Lõuna-Eesti riigigümnaasiumisse kandideerinud (sh mitte vastu võetud, vastu võetud kuid õppekohast loobunud, vastu võetud ja õppima asunud) õpilaste kandideerimisi, mille kohta on olemas teave SAISis.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Vajaliku andmekoosseisu on sõnastanud HTMi riigikoolide ja koolivõrgu eksperdid kui uurimiseesmärgi täitmiseks minimaalselt vajaliku. Kõik analüüsi tulemused avaldatakse ainult agregeeritud kujul, sealjuures vältides väga väikeste alamgruppide eristamise kaudu isikute kaudset tuvastamist. Kui vastavasse lõikesse jääb alla 5 isiku, siis nende täpset arvu ei näidata avalikus aruandes, vaid see jääb asutusesiseseks kasutamiseks isikutele, kellel on ametijuhendist tulenev andmevajadus ja konfidentsiaalsuskohustus.

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani?

Õppeasutused edastavad kandideerijate andmed HTMi vastutava analüütiku isikukoodile krüptitud failidena. Analüütikul on ametijuhendist tulenev konfidentsiaalsuskohustus. Analüütik paneb kokku kõigi õppeasutuste kandideerijate isikukoodid ning edastab vastava faili krüptitult EHISe peaekspertile, kellel samuti on ametijuhendist tulenev konfidentsiaalsuskohustus. Peaekspert seob isikukoodi alusel iga isikuga tema EHISe unikaalse õppija identifikaatori, mille alusel on võimalik leida tema tegeliku õppimise ning teiste kandideerimiste andmed.

Analüütik esitab SAISI ekspertile andmepäringu huvipakkuvate koolide kandideerimiste osas. SAISI ekspert, kellel on ametijuhendist tulenev konfidentsiaalsuskohustus, edastab andmed turvatud failijagamiskeskonnas laotaja.eenet.ee EHISe peaekspertile, kes lisab isikukoodi alusel ka kandideerimiste andmestikule õppija identifikaatori.

Pärast andmete sidumist peaekspert eemaldab andmestikust isikukoodid ning edastab tekkinud, isiku otsest tuvastamist mitte võimaldava andmestiku analüütikule krüptituna turvatud failiedastuskeskkonna laotaja.eenet.ee kaudu. Analüütik salvestab andmed failikausta, millele teistel teenistujatel juurdepääs puudub. Pärast analüüsi valmimist andmed kustutatakse ja seda kinnitab vajadusel analüüsivaldkonna juht.

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Põlva, Valga ja Võru gümnaasiumisse 2025/26 kandideerinud isikud – kokku hinnanguliselt 400 isikut.

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

2025/26 õppeaasta (kandideerimise ja vastuvõtu periood 30.06 – 30.09.2025).

9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis.

Andmed õppeasutustest:

Isikukood

Staatus (avaldus vastu võetud või tagasi lükatud)

Õppimise andmed EHISes:

Isik_ID (EHIS)

Sugu (EHIS)

Emakeel (EHIS)

Elukoha maakond (EHIS)

Elukoha kohalik omavalitsus (EHIS)

Isiku põhihariduse omandamisel lõpetatud õppeasutus (EHIS)

Isiku põhihariduse omandamisel läbitud õppekava (EHIS)

Isiku põhihariduse omandamise õppekeel (EHIS)

Isiku põhikooli lõputunnistuse keskmine hinne (EHIS)

Isiku põhikooli matemaatika lõpueksami tulemus (EHIS)

Isiku põhikooli eesti keele lõpueksami tulemus (EHIS)

Isiku õppimise õppeasutus 2025/26 õa (EHIS)

Isiku õppimise õppekava 2025/26 õa (EHIS)

Isiku õppimise õppevorm 2025/26 õa (EHIS)

Teiste kandideerimiste andmed SAISist:

Õppetase (SAIS)

Õppeasutus (SAIS)

Õppekava kood (SAIS)

Õppekava nimetus (SAIS)

Õppekeel (SAIS)

Konkursi õppevorm (SAIS)

Õppetöö asukoht (SAIS)

Avalduse number (SAIS)

Avalduse eelistus (SAIS)

Avalduse staatus (SAIS)

Avalduse kinnitamise kuupäev (SAIS)

Viimane staatuse muutmise kuupäev (SAIS)

9.3. Loetlege isikuandmete allikad.

Õppeasutused (Põlva Gümnaasium, Valga Gümnaasium, Võru Gümnaasium)

EHIS

SAIS

9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed?

Jah

10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise? Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis selgitada, miks seda ei tehta.

Andmed pseudonüümitakse pärast kandideerimisstaatus isikukoodi alusel EHIS ID-ga sidumist, eemaldades isikukoodi (vt ka p 8). Tekkiv andmestik ei võimalda isikute otsest tuvastamist.

10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis.

Andmed õppeasutustest:

Staatus (avaldus vastu võetud või tagasi lükatud)

Õppimise andmed EHISes:

Isik_ID (EHIS)

Sugu (EHIS)

Emakeel (EHIS)

Elukoha maakond (EHIS)

Elukoha kohalik omavalitsus (EHIS)

Isiku põhihariduse omandamisel lõpetatud õppeasutus (EHIS)

Isiku põhihariduse omandamisel läbitud õppekava (EHIS)

Isiku põhihariduse omandamise õppekeel (EHIS)

Isiku põhikooli lõputunnistuse keskmine hinne (EHIS)

Isiku põhikooli matemaatika lõpueksami tulemus (EHIS)

Isiku põhikooli eesti keele lõpueksami tulemus (EHIS)

Isiku õppimise õppeasutus 2025/26 õa (EHIS)

Isiku õppimise õppekava 2025/26 õa (EHIS)

Isiku õppimise õppevorm 2025/26 õa (EHIS)

Teiste kandideerimiste andmed SAISist:

Õppetase (SAIS)

Õppeasutus (SAIS)

Õppekava kood (SAIS)

Õppekava nimetus (SAIS)

Õppekeel (SAIS)

Konkursi õppevorm (SAIS)

Õppetöö asukoht (SAIS)

Avalduse number (SAIS)

Avalduse eelistus (SAIS)

Avalduse staatus (SAIS)

Avalduse kinnitamise kuupäev (SAIS)

Viimane staatuse muutmise kuupäev (SAIS)	
10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid. Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab. Peaekspert seob isikukoodi alusel iga isikuga tema unikaalse identifikaatori, mille alusel on võimalik leida tema kõigi kandideerimiste ja õppimise andmed. Pärast andmete sidumist ja enne analüütikule edastamist peaekspert eemaldab andmestikust isikukoodid. Koodivõti, mis seob isiku isikukoodi ning tema unikaalse EHIS ISIK-ID, eksisteerib tehnoloogilise lahendusena püsivalt EHISe ja SAISi infoarhitektuuris. Seda ei ole võimalik hävitada ja HTM vastutaval analüütikul puudub täielikult sellele ligipääs. EHISe tegevuse, sh infoarhitektuuri loomise õiguslik alus on Haridusseadusest tulenevalt EHISe põhimäärus (Vabariigi Valitsuse määrus 05.08.2004 nr 265 “Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus”, RT RT I 2004, 61, 434).	
10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus. Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg. Analüüsis kasutatavat andmestikku hoitakse kuni analüüsi valmimiseni, kuid mitte kauem kui 01.04.2026. Sõltuvalt analüüsi tulemustest on võimalik edasiste täiendavate analüüsides läbi viimine, kuid nende puhul ei kasutataks enam käesoleva analüüsi tarbeks loodud andmestikke, vaid pöördatakse koolide kaudu palvega õpilaste poole osaleda intervjuudes, mille puhul isikuandmete töötlemine toimuks isiku nõusoleku alusel. Seega isikuandmeid täiendavate uuringute jaoks ei säilitata.	
11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest?	Andmesubjekte teavitamiseks isikuandmete töötlemisest pöörduvad koolide poole, kus õpivad meie uuringu seisukohast huvipakkuvad isikud, ning palume neil edastada õpilastele teave uuringu toimumisest ning viide Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehele, kus on täpsem teave isikuandmete töötlemise tingimuste kohta. Vastutav töötleja võtab asjakohased meetmed andmesubjekti õiguste, vabaduste ja õigustatud huvide kaitsmiseks, sh tagab, et andmete töötlemine ei piira andmesubjektide vabadusi, ei tekita neile kohustusi ning andmete töötlemise käigus ei saa isikuandmed kättesaadavaks ilma ametialase

	konfidentsiaalsuskohustusest isikutele.
11.1. Kui vastasite ei, siis palun põhjendage	
11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas teavitatakse.	Kuna andmesubjektide isiklikud kontaktandmed andmete töötajatel puuduvad, teavitatakse isikuandmete töötlemisest HTMi veebilehe kaudu.
11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused?	https://www.hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/kontakt/isikuandmete-tootlemine

12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse	Ei
12.1. Loetlege riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse.	-
12.2. Milliseid lisakaitsemeetmeid kasutatakse?	-

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Triin Laasi-Õige
Kantsler

Kuupäev digiallkirjas